

Lapset ja nuoret korona-aikana ja korona-ajan jälkeen

Dosentti, Vastaava tutkija Mikko Salasuo
Nuorisotutkimusverkosto

Näkökulma

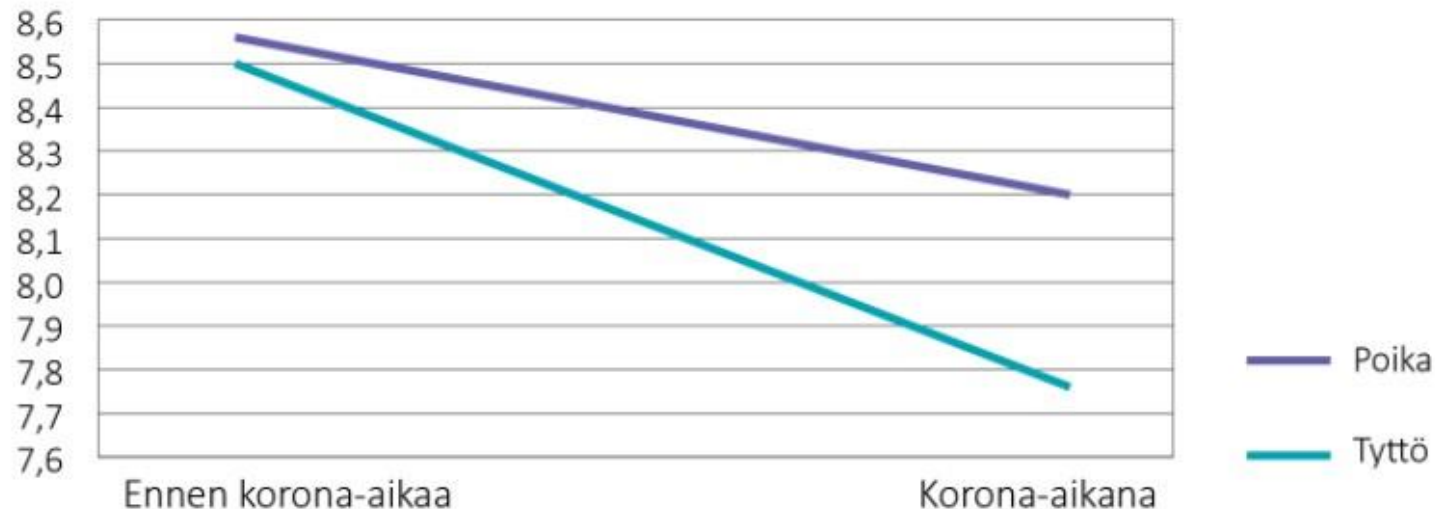
- Lasten ja nuorten elämää ja vapaa-aikaa seurataan Nuorisotutkimusverkostossa kahdella toistuvalla tutkimuksella. Nuorisobarometri (n=1900) on jokavuotinen haastattelututkimus (15-29-vuotiaat) ja vapaa-aikatutkimus (n=1400) joka toinen vuosi tehtävä haastattelututkimus (7-29-vuotiaat).
- Korona-aika (syyskuussa 2020) toteutettiin erillinen tiedonkeruu (n=1001, 12-25-vuotiaat). Sen kysymykset mahdollistavat vertailun barometriin ja vapaa-aikatutkimukseen, joiden aineistot kerättiin juuri ennen korona-aikaa (tammi-maaliskuu 2020).
- Tulosten perustella on mahdollista tunnistaa korona-ajan vaikutuksia lapsiin ja nuoriin sekä myöhemmin seurata, miten kokemukset elämän eri osa-alueista palaavat ”normaaleiksi”. Korona-ajan tutkimus uusitaan keväällä 2021.
- Tässä esityksessä käyn läpi keskeisiä havaintoja korona-ajan kyselystä, muutoksista juuri sitä ennen tehtyihin kyselyihin ja hahmottelen indikaattoreita korona-ajan jälkeisen tilanteen arviointiin.
- Tutkimukset eivät tavoita kaikkein heikoimmassa asemassa olevia lapsia ja nuoria!!!

Lapset ja nuoret korona-aikana ja korona-ajan jälkeen

- Ennen kuin siirryn tutkimukseen, esitän muutaman tärkeän huomion korona-aikana lasten ja nuorten kokemuksista käydyistä julkisista keskustelusta.
- Vaikka tutkimusta korona-ajalta on vielä vähän, vaikuttaa sen merkitys olevan vähäistä erilaisten eturyhmien korostaessa omaa ”tärkeyttään” nuorten hyvinvoinnin turvaamisessa (esimerkiksi nuorten harrastamisesta käyty keskustelu).
- On selvää, ettei korona-aikana ihan kaikkia lapsiin ja nuoriin kohdistuvia toimia voida tehdä tutkimusperusteisesti (tutkimusta ei ehditä tehdä tai sitä ei yksinkertaisesti ole), joten tässä ajassa lähdekriittisyyden merkitys korostuu entisestään.

Lapset ja nuoret korona-aikana ja korona-ajan jälkeen: *Tyytyväisyys elämään*

**Tyytyväisyys elämään ennen koronapandemiaa ja sen aikana.
15–25-vuotiaiden kouluarvosanojen 4–10 keskiarvot sukupuolittain.**

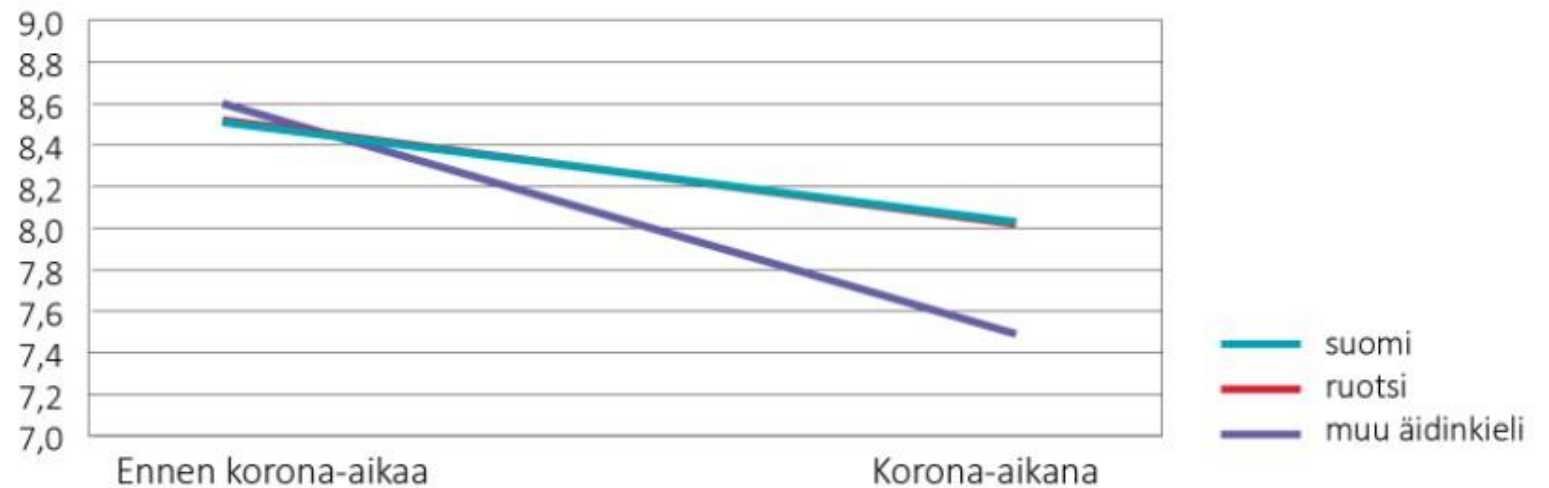

- Näin suurta muutosta ole havaittu *Nuorisobarometreissa* kertaakaan sitten vuonna 1997 alkaneen elämään tyytyväisyyden seurannan. 8,0 on selvästi matalin elämään tyytyväisyyden taso koko seurannan aikana.
- Koronatiedonkeruussamme elämään tyytyväisyydessä ei ole havaittavissa pelättyä polarisaation kasvua taloudellisen toimeentulon luokissa, vaan tyytyväisyys on laskenut tasaisesti niin heikosti kuin hyvin toimeentulevilla.

Lapset ja nuoret korona-aikana ja korona-ajan jälkeen: *Tyytyväisyys elämään*

- Muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvien nuorten elämään tyytyväisyys on laskenut enemmän kuin muiden nuorten (kuvio 3). Tyytyväisyys on heikkoa varsinkin vähintään parikymppisten muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvien keskuudessa.
- Elämään tyytyväisyyden lasku ei ole yhteydessä vapaa-ajan harrastamiseen liittyviin rajoituksiin (aiheesta lisää kohta).

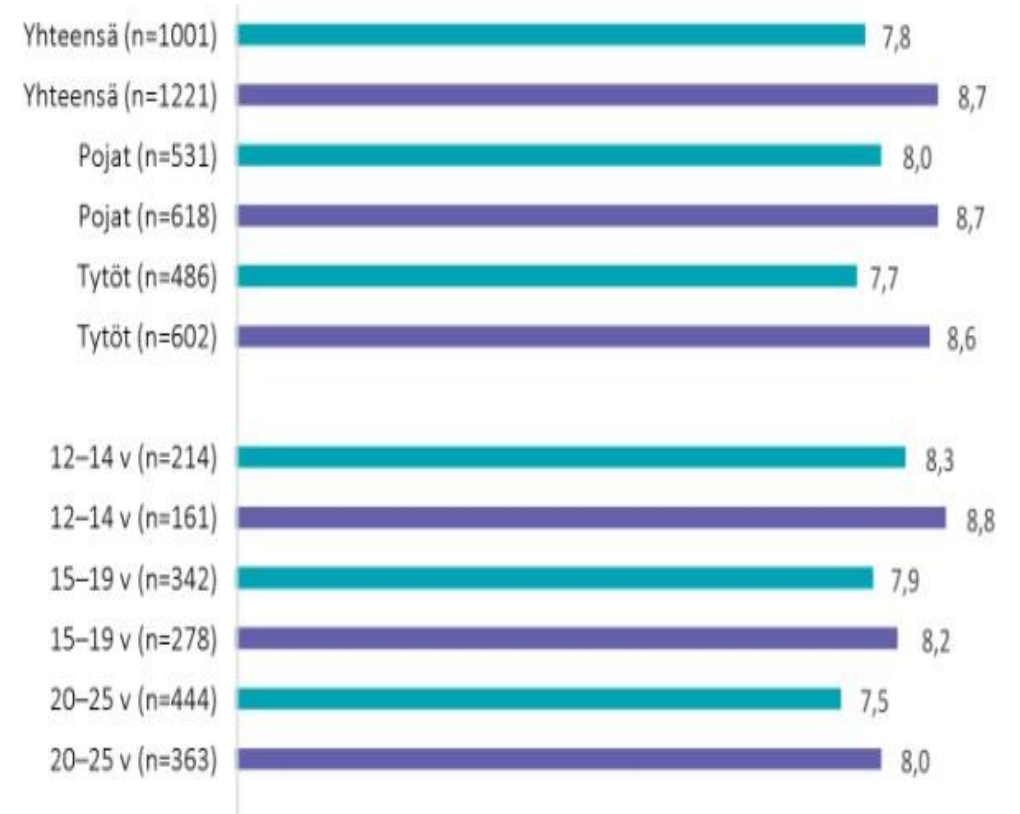
**Tyytyväisyys elämään ennen koronapandemiaa ja sen aikana.
15–25-vuotiaiden kouluarvosanojen 4–10 keskiarvot äidinkielen mukaan.**

Lapset ja nuoret korona-aikana ja korona-ajan jälkeen: *Tyytyväisyys vapaa-aikaan*

KUVIO 2. Tyytyväisyys vapaa-aikaan ennen ja jälkeen pandemian alun

- Vaikka tulokset osoittavat nuorten vapaa-ajan tyytyväisyyden laskeneen korona-aikana, voi arvosanaa 8 pitää positiivisena signaalina nuorten pärjäämisestä poikkeusoloissa. Ainakin vapaa-ajan laadun osalta korona-ajan rajoitukset näyttävät heijastuneen varsin lievinä ja samankaltaisina kaikkiin nuoriin, eikä yksikään tutkimuksemme vertailukelpoisista ryhmistä ole kokenut vapaa-aikansa heikentyneen dramaattisesti.

Lapset ja nuoret korona-aikana ja korona-ajan jälkeen: *Tyytyväisyys vapaa-aikaan*

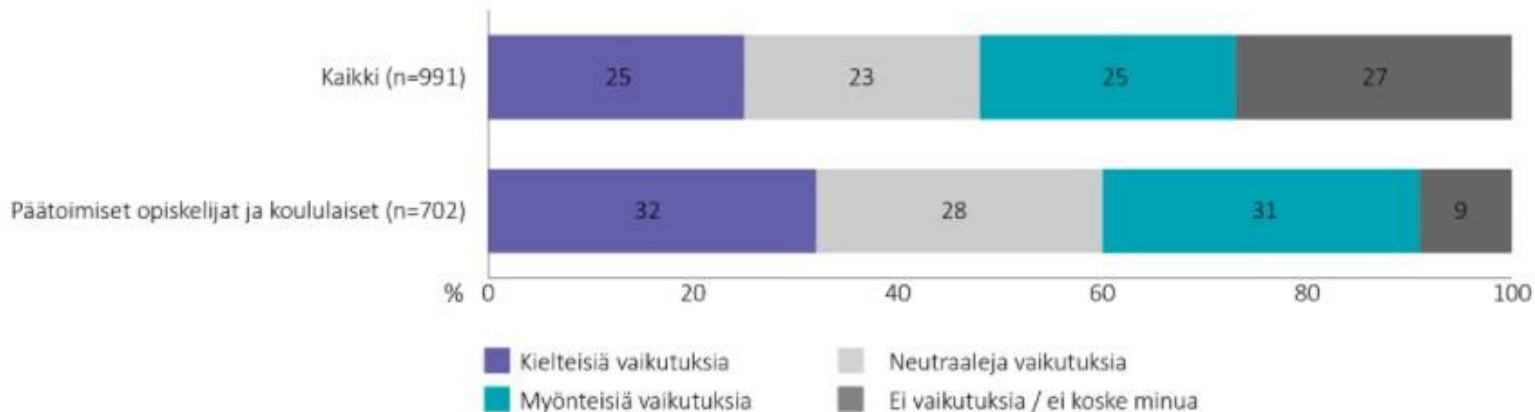
KUVIO 4. Kokemus eri rajoitustoimien vaikutuksesta omaan elämään (%)

- Nuoret eivät kokeneet harrastusten keskeytymistä tai niiden rajoittamista kovin dramaattisesti. Tuloksista tehdyn tulkinnan mukaan reilu kolmannes nuorista koki lähinnä harmistusta. Samanlaisen tulkinnan voi tehdä myös muiden nuorten suosimien vapaa-ajan areenoiden osalta.

Lapset ja nuoret korona-aikana ja korona-ajan jälkeen: *Etäopetukseen*

Etäopetukseen siirtymisen koetut vaikutukset

- Avovastauksissa näkyy muun muassa se, että etäopiskelu on tehnyt arjesta rutiininomaista ja paikallaan pysyvää. Etäopetuksen raskaudesta on myös mainintoja: koulutehtävät on koettu työllistävänä, ja se, ettei opettaja ole koko ajan tavoitettavissa kysymyksiä varten, on koettu hankalana.
- Toisaalta vastauksissa on useita mainintoja siitä, että etäopiskelu on sujuvoittanut ja vapauttanut arkea vapaamman rytmityksen kautta. Yksinäisyys ja koulukaverien puuttuminen arjesta ovat avovastausten perusteella etäopetuksen selkeästi kielteisiä vaikutuksia.

Lapset ja nuoret korona-aikana ja korona-ajan jälkeen: Nuorisotalot/-työ

- Kaikista kyselyssä kysytyistä rajoitustoimista nuorisotalojen sulkeminen oli kaikkein harvimpien nuorten myönteisesti kokema toimi. Yllättävää kuitenkin oli, että yleensä nuorisotalojen käyttäjiksi miellettyjen ja tässäkin kyselyssä nuorisotyötä eniten käyttäneiden 12–14-vuotiaiden joukossa oli eniten niitä, joille nuorisotilojen sulkemisen vaikutukset olivat myönteisiä. Ehkä yhtä yllättävää on, että erityisesti tässä 12–14-vuotiaiden vastaajajoukossa eniten (37 %) myönteisiä kokemuksia oli opetuksen siirtymisestä etätyöskentelyyn.

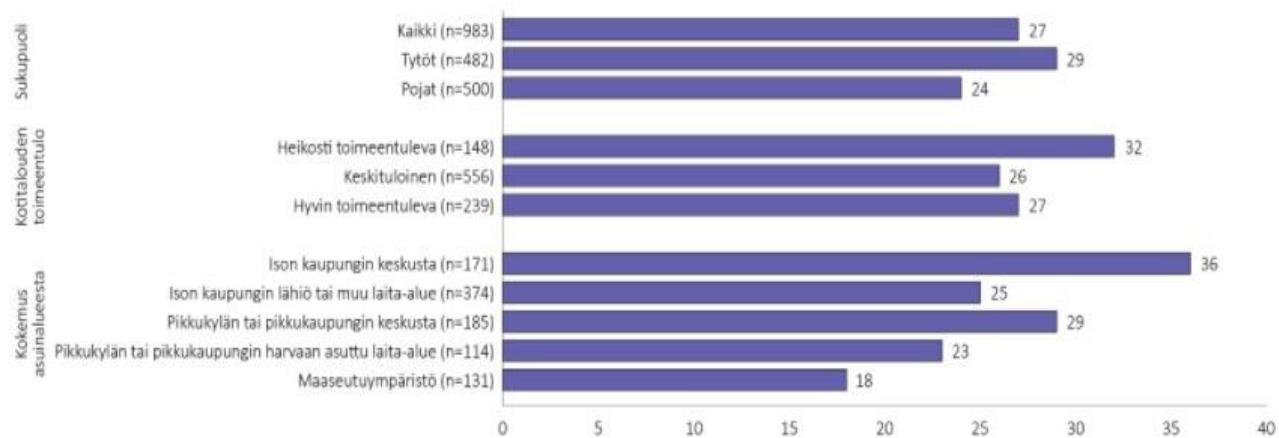
Nuorten kokemuksia nuorisotalojen sulkemisesta (ne nuoret, jotka kokivat jotain vaikutuksia).

	Kielteisiä vaikutuksia	Neutraaleja vaikutuksia	Myönteisiä vaikutuksia
12–14 v (n=82)	43,90 %	31,70 %	24,40 %
15–19 v (n=124)	54,80 %	30,60 %	14,50 %
20–25 v (n=96)	57,30 %	35,40 %	7,30 %
Kaikki (n=302)	52,60 %	32,50 %	14,90 %

TAULUKKO 1. Nuorten kokemukset nuorisotilojen sulkemisen vaikutuksista omaan elämään niiden osalta, jotka kokivat kysymyksen koskevan itseään tai jotain vaikutusta.

Lapset ja nuoret korona-aikana ja korona-ajan jälkeen: *Vaikutukset pitkällä aikavälillä*

Koronalla on pysyviä vaikutuksia omaan elämään, samaa mieltä (%)

KUVIO 4. Koronalla on pysyviä vaikutuksia omaan elämään, samaa mieltä olevien osuudet taustamuuttujittain. Kuva suurenee klikkaamalla.

- Koronaan liittyvien huolien lisäksi kyselyssä kartoitettiin nuorten näkemyksiä pandemian seurauksista omalle elämälle ja maailmalle. Puolet vastaajista (49 %) ei uskonut, että koronalla olisi pysyviä vaikutuksia heidän elämäänsä. Huomionarvoista on, että vastaajista yli neljäsosa uskoi, että koronalla olisi heidän omaan elämäänsä pysyviä vaikutuksia (kuvio 4). Epävarmojen osuus oli myös noin neljäsosa, mikä kertonee siitä, että akuutissa tilanteessa omaa tulevaisuutta on vaikea nähdä.

Lopuksi

- Huoli lasten ja nuorten hyvinvoinnista korona-aikana on aiheellinen.
- Toisaalta aiemmista yhteiskunnallisista kriiseistä tiedetään, että lapset ja nuoret sopeutuvat kaikkien helpoimmin poikkeusoloihin.
- Kokonaiskuva on hyvä, mutta reunat jäävät näkymättömiin. Siellä ongelmien arvellaan olevan suurempia.
- Miten saamme tietoa reunoista ja marginaaleista?
- Tyytyväisyyttä elämän eri osa-alueisiin tulisi seurata, jotta nähtäisiin ohimenevät ja pitkäaikaiset vaikutukset.
- Alle 15-vuotiaat raportoivat harvemmin korona-rajoitus kielteisistä vaikutuksista.
- Tulosten mukaan harrastusten keskeytyminen harmitti, mutta ainakaan syksyllä 2020 nuoret eivät kokeneet sitä kovin dramaattisesti. VLN: askelmäärä väheni vain arkisin klo 7-14 välillä. Sosiaalisista ja psyykkisistä vaikutuksista ei ole tutkittua tietoa – niitäkin varmasti on.
- Nuorisotilojen (nuorisotalot) sulkemisen vaikutukset ja tarve. Onko tämä tärkeä suojaverkko unohtunut – ainakaan kukaan ei pidä siitä ääntä.